

Optimální kondice, jednotlivé nároky u plemen, dělení granulovaného krmiva dle krmného využití

To jsou témata o kterých se zmíníme v těchto řádcích.

- Jaká by tedy měla být ta kondice a váha? Jsou u nás v obchodě nejčastěji kladené otázky.... Hafík zkrátka tak akorát. Záleží na životní fázi, zátěži....vodítkem může být standard plemene.

Vyhublý pes- žebra, páteřní obratle jsou velmi zřetelné. Svaly jsou ochablé a kůže spíše kopíruje kostru. Linie břicha hned za hrudním košem prudce ustupuje vzhůru.

Podváha- jedná se o stav na hranici přežití. Patrná žebra, boční linie je dosti strmá

Ideální hmotnost- pes plně odpovídá požadavkům standardu, dobře vykreslené svaly, ideální vrstva tuku. U pracovních, výstavních a sportovních psů se může rovnat mírné nadváze. Tolerantní je zejména v době výstav.

Nadváha- silueta je plnější, žebra nevidíme, linie břicha se dostává do roviny s hrudním košem.

Obezita-žebra patrná nejsou vůbec, ani se nerýsují svaly. Hrudník je sudovitý, prověšené břicho, boční linie se začíná prověšovat.

-Co vás může přesvědčit o kvalitě krmiva?

- Celkový výživný stav a kondice psa, viz výše

-VÝKALY

-jejich konzistence (pes nesmí mít ani průjem, ani zácpu)

- množství střevních plynů

- barva výkalů a intenzita jejich zápachu

- objem výkalů (nízkou stravitelnost poznáme podle jednoduché rovnice- co pes sežere, to vyloučí), přitom hubne

-Jak tedy krmit?????

- Každý pes je individuální, nelze říci, že všichni psi o té a té hmotnosti mají dostat tolik granulí podle odměrky, to nejde! Stejně jako mezi námi jsou rozdíly v zažívání, tak stejné to je i u psů. Každý dobrý prodejce by Vám měl být nápomocen.

- pes nemá být ani hubený, ani tlustý

- pes by měl mít kvalitní nelámavou srst, pigment, kůži bez lupů, drápy v dobrém stavu, chuť a elán do života

- pevné výkaly, dobře formované, bez zápachu a pravidelnou stolicí

- psa krmíme 1x, nebo 2x denně, po krmení je v klidu, štěňata a březí feny vícekrát, dle fáze gravidity, věku štěněte

- pes má svou misku

-krmíme v pravidelnou hodinu

- krmíme na stejném místě

-značky krmiv není dobré často střídat

-psa nekrmíme zbytky od stolu

-psovi každý den nestřídáme krmení typu-konzerva-vařené-granule-od stolu-syrové...!!

-pes má stálý přístup k vodě, čerstvé, pitné!!

-Jednotlivé nároky ve vývojové fázi

Rostoucí pes- Pupíci

Výživa štěněte v době růstu je jedním z nejdůležitějších faktorů. Co se zkrátka v době růstu do psa nedostane, později jen těžko dohoníme. Nekvalitní strava, zejména u obřích plemen má za následek špatný růst, kvalitu kůže a srsti, drápků, chrupu, prohnuté dlouhé kosti, špatné klouby a jejich funkčnost. Výrazně tím ovlivníme i kvalitu a délku života. Dbáme na správný poměr Ca a P

Kojící fena a štěně

Fena kojí obvykle své potomstvo do 7. týdne věku. Přibližně od 3.-4. týdne věku začínáme s příkrmy, protože jen mateřské mléko není dostačující- zde jsou trochu rozdíly, kdy s příkrmy začít ve vztahu k plemenné příslušnosti- jinak na tom bude čivava se dvěma potomky a jinak třeba landseer s 11ti potomky. Každá fena je navíc individuální, má mléka více či méně- „mléčná„. Většina fen dosahuje vrcholu laktace ve čtvrtém týdnu po porodu, pak se produkce mléka snižuje. Je dobré mít od začátku náhradu mateřského mléka doma, můžeme ji zkrmit i později jak feně, tak štěňatům. Složení mateřského mléka je specifické, obzvláště v ranném věku je dobré se vyhnout experimentům, štěně pak může mít závažné problémy. Složení mléka se mění v průběhu celé délky laktace tak, aby odpovídalo nutričním požadavkům mláďat. Domácí náhražky jsou většinou připravovány z kravského mléka, vaječných žloutků a glukózy v určitém poměru. Dnes je však na trhu dostatek komerčně vyráběných náhražek, kvalitních a odpovídajících složením tak, aby plně vyhovovali štěněti. K mléku máme připraveny i granule, které jsou určeny pro toto období, většinou nesou název *Wening/puppy*, nebo *Starter, Reproduced*. Granule je upravena tak, aby ji dobře trávilo i štěně v pozdějším věku spolu s matkou. Fenku většinou krmíme touto recepturou od poloviny gravidity.

Malá plemena

Na rozdíl od velkých plemen jsou nároky malých plemen na kvalitu a přesné dávkování mnohem náročnější. Malé plemeno dospívá cca mezi 6.-10. měsícem věku, kdy se i ukončuje jejich růst. Na rozdíl od velkého plemene je to zhruba o polovinu! Naopak někteří giganti, zejména samci sílí až dva a půl roku, záleží na plemeni. K největším hmotnostním přírůstkům u malého plemene dochází do 5. měsíce (uvádí se že vrchol připadá na 4. měsíc, kdy štěně nabere 22% tělesné hmotnosti dospělého psa). Od 6.-8. měsíce je to již jen 15% konečné hmotnosti. Denní krmná dávka a energetická potřeba bude tedy zjevně jiná, než u gigantů. Ke konci druhého měsíce života je denní krmná dávka 6% z celkové hmotnosti jedince, po dosažení konečné hmotnosti je to pouhých 2,5%. U malých plemen sledujeme velmi důkladně hmotnost během růstu a řídíme se doporučenou krmnou dávkou daného krmiva. Hledáme receptury označené *Small breed puppy- štěně malého plemene*.

Střední plemeno

Tito psi dospívají okolo 9-15. měsíců věku. Konečné hmotnosti dosahují okolo 12. měsíců života. Největší váhový přírůstek je okolo 2.-5. měsíce, největší přírůstek je dle plemene okolo 3. měsíce, kdy ratolest nabere 18% z celkové hmotnosti. Vyrovnaný váhový přírůstek bývá mezi 6. až 8. měsícem života, činí asi 3% celkové hmotnosti. Zde již zůstává denní krmná dávka stejná. Střední plemena krmíme asi od 4 do 11ti měsíců 1x až 2x denně, od 11ti měsíců platí režim dospělého psa.

U výrůstků hledáme recepturu *Medium breed puppy-štěně středně velkého plemene*.

Velká plemena a obři

Vývoj u velkého psa probíhá mnohem déle, než u malého a středního. Pes cca kolem váhy 45ti kg dospívá okolo 12-18 měsíců věku. Zhruba okolo 18ti měsíců končí jejich růst. Psi nad 45kg dospívají okolo 16-25 měsíců. Konečné tělesné hmotnosti dosahují okolo 18-19ti měsíců, vývoj kosterní soustavy je ukončován okolo dvou let. *Čísla zde jsou orientační, záleží na plemenné příslušnosti a individualitě jedince!!*

Od 3. měsíce nastává období překotného růstu. Nastává nejkritičtější období, krmení, -hlídáme poměr Ca a P, psovi dopřejeme, ale rozhodně nepřekrmujeme. Nejprve jde převážně kostra a následně svalovina, když budeme překrmovat, pes bude mít závažné růstové problémy. U granulí pro tuto fázi hledáme receptury s označením *Large breed puppy-štěně velkého plemene*. Podrobně si přečteme složení a dbáme na kostru- správný růst a vývoj. U gigantů je pak celý život základem pro celkovou kondici, konstituci. Upíná se na ní svalová soustava a je dalším odrazovým můstkem pro celkový vzhled a dojem. Co nyní zanedbáme, později nedoženeme. Nedostatek, či nerovnováha živin vede k nedostatečnému vývoji kosterní soustavy, můžeme se i setkat s poruchou utváření skloviny, narušen může být chrup (pseudopsinkový chrup), nepoměrem dlouhých kostí, nerušen může pak být i vývoj vazů, šlach, kloubů a následkem může být těžká DKK. Typické je prošláplé zápěstí, omezená hybnost, špatná mechanika pohybu.

U výživy těchto plemen dbáme striktně na kvalitu a původ surovin, z čeho je granule vyrobena. Krmná dávka činí u suchého krmiva 4,4% tělesné hmotnosti u psa ve 3 měsících. Na 3,3 % jde dolů okolo 7. měsíce. V 18ti měsících je to jen 2,2% z celkové tělesné hmotnosti.

Doporučené schéma krmení je následující: 4měsíce 3-5krmných dávek za den, 5 měsíců 2-3 krmné dávky za den a v zhruba 16ti měsících je to 1-2 krmné dávky za den.

Dospělci, čili ADULT

V dospělosti dbáme na:

- celková kondice a výživný stav psa
- celková hmotnost
- denní režim, zatížení psa
- jiná fyzická zátěž (gaučák)
- teplota okolního prostředí
- fáze reprodukčního cyklu (kojení, gravidita)
- pohlaví, (kastrovaní jedinci mají vysoký sklon k obezitě)
- věk
- plemenná příslušnost (vysoce záživná jsou hlavně severská plemena)
- individualita jedince

U hafana typicky městského, nebo zahradního hledáme recepturu **Maintenance**. Je to udržovací kůra, jak já říkám pro nenáročného. Když jediná aktivita je přesouvání se z pelíšku do pelíšku, vyvenčit se u nejbližší lampy, nebo stromu, zvednout nožičku a líně zahrabat hromádku a honem domu, nebo přes parné léto, kdy je minimální aktivita, tyto receptury jsou dostačující. Je zde ponížena tuk i bílkovina. Je to tzv. udržovací kůra.

Less active, nebo **lite** jsou pro tlustější hafíky, při snížené pohybové aktivitě. Diety speciální pro obezitu mají označení **Reduced kalorie**. Některé značky mají recepturu **Light** spojenou se Senior, ty by měli být ale spíše samostatné- pro staré psy. Určitě je každý senior jinak pohyblivý a vitální, proto kvalitní značka má tyto receptury striktně oddělené, aby se s recepturou dalo pracovat dál. Nadváhou může trpět pes v kterémkoliv věku, nejčastěji trpí

senioři a kastráti.. Většinou ale obezitu způsobí majitelé, kteří jim nadměru dopřávají. Odnáší to pak zejména srdce a pohybový aparát.

U Light receptur se můžeme setkat s podílem vlákniny i okolo 20%, důležité je dodržet zásady správného krmení, misku plnou granulí nenecháváme psovi k dispozici celý den, zbytky hned dáme pryč, zvýšíme pohyb a vymyslíme nějakou zábavu.

Seniorská receptura by měla být snadno stravitelná. Kalorie se snižují, navýšeny by měli být minerální látky, zvláště vápník (osteoporosis), glukosamin a chondroitin. Vhodným přídavkem je např. Yucca. Pejsek již netráví tak dobře jako „za mlada“, trávicí trakt má již také něco za sebou (s věkem klesá výkonnost zařívacího traktu)- takže když nám moc hubne, nebo tloustne, krmivo nespĺňuje jeho nutriční požadavky. Proto je zde důležitá zmiňovaná stravitelnost. Nikdy nesmíme nechat psa extrémně ztloustnout, přidají se pak i další problémy, např. pohybový aparát bude velmi zatížen. Krmivo pro starého hafíka bude obsahovat zhruba 21% bílkovin (více u adult), tuky se budou pohybovat v rozmezí 7-9%, vláknina bude navýšená, okolo 5% (normálně je kolem 3%). Vláknina pomůže s trávením, usnadní vyměšování a vyvolá pocit nasycenosti. Receptury nesou označení **Senior**. Seniorskou recepturu začínáme podávat v závislosti na plemeni, věku a aktivitě. Bereme průměr 8 let, ale zcela jiné to bude u bernardýna a pinče, kde se hranice pro podávání receptury senior značně posune o „nějaký rok“.

Pro běžnou aktivitu je určeno krmivo označené **Adult** (Chicken-kuře, Salmon-losos, Lamb-jehně). Adult s přívláskem **mini** pro mrňouse, **medium**- středáci a **maxi, giant**, nebo **Large breed** pro obříky. Pro obříky je většinou krmivo dělané univerzálně, čili standard je nad 25kg v dospělosti. Na LB formuly by mělo být uvedeno, že obsahuje oproti běžnému- adult více glukosaminu a chondritinu. Většinou se zde setkáme se žraločí chrupavkou a vyžadujeme vyvážený poměr minerálií, zejména Ca a P je nutností.

High energy, High protein, Hi performance, Aktive Dogs.... Pro zvýšenou tělesnou aktivitu. Psi sportovní, pracovní, v zátěži....neplést ale s občasým běháním po parku! Pro feny kojící kvalitní značky dělají samostatné receptury! (Weaning, Reproducted....). Tuky bychom zde měli najít z kvalitního zdroje, čili živočišné, nikoli vysoký podíl rostlinných. Na trhu se začala objevovat řada **Premium**, což je „obdoba“, zátěžové granule. Zátěžová formule by se ale zejména kvůli vysokému podílu Taurinu (srdce) neměla krmit déle jak 4(!) měsíce. Řada Premium má zvýšený podíl tuků, ponížen obsah taurinu....ideální řešení když potřebujeme psa dostat do výstavní kondice a udržet ji, při regeneraci organismu po nemoci, ideální při zimním pobytu psa venku.

Při stanovení celkové potřeby energie vycházíme z hmotnosti, stupni fyzické zátěže, rychlosti pohybu, náročnosti terénu, souhrnné doby trvání a zátěže.

Jsou zde zvýšené nároky na termoregulaci a musíme dbát na dostatek pitné vody! Pes, zejména záchranář velmi vnímá úzkost lidí, vyčerpává se nejen fyzicky, ale i psychicky! Rovněž nezapomínáme na vitamíny a minerály komplexně.

Např. hlídací pes o hmotnosti 20-30kg, při výkonu služby 8-10hodin v kroku spotřebuje 2860 až 4300 kcal. Lovecký pes při hmotnosti 25kg, stejné délce služby, při výkonu 60km spotřebuje cca 3600kcal. Vodičí pes o hmotnosti 30kg, ze 2-4 hodinový výkon, v kroku 5-10 hodin 2070 kcal.

Při vysoké intenzivní zátěži se doporučuje zcela jistě krmivo s vyšším podílem tuků v poměru k bílkovinám. Pouhým zvýšením obvyklé krmné dávky vyšší energie nedosáhneme! Musíme nejprve zvolit a vybrat správné zdroje energie, zcela určitě musí být vysoce stravitelné a pak správný objem krmné dávky. Obsah bílkovin a tuků se bude orientačně pohybovat okolo 28%:20%. Vláknina se nebude pohybovat nad 3% a v 6-8% budou zastoupeny minerální

látky, které půjdou nahoru se vzrůstající energií. Pohotovou energii získáme z tuků, nikoli cukrů, jako je tomu u nás dvouožců. Krmná dávka se stanovuje individuálně v návaznosti na hmotnosti, váhových přírůstků a úbytků. U psů v zátěži je důležité, aby denní dávka co se týká objemu byla co nejmenší. Čili koncentrované krmivo s vysokou kalorickou hodnotou. Psa v zátěži krmíme 1x za den, v době pracovního klidu vícekrát. U psa v zátěži, který je krmen nevhodně se velmi rychle dostaví průjem, zápach a krev ve stolici (Tying up Syndrom) Pochopitelně k vysokému výkonu, krom vyvážené a špičkové kondici vede i tělesný předpoklad a psychika.

Pemmikan je doplněk pro psy s vysokými nároky na výkon a energetickou spotřebu, může se použít i při podvýživě, laktaci, vyčerpanosti. Původně ho používali v Grónsku u saňových psů. Komerčně vyráběn obsahuje: Hovězí lůj, rybí moučku, hroznový cukr, kukuřici, ječmen, rostlinný tuk, pивní kvasnice, rýži, česnek.....

Sensitive- potravní přecitlivělost. Projeví se špatným stavem kůže, svědivostí, srst je lámavá, vypadává...bez lesku, mohou být i výtoky, až ekzémy, záněty kůže. Ohledně zažívacího traktu plynatost, průjmy...Zde nám biotin nepomůže a musíme se cíleně zaměřit na jednotlivé složky potravy. Nejlépe stravitelné jsou ryby- tuňák, treska, následuje jehně, drůbež- kachna, krůta, kuřecí (dnes i dostupné pštrosí), nejhůře stravitelné je maso hovězí a vepřové. Jako zdroj obilovin je vyhovující rýže, zejména hnědá, ječmen, oves, jáhly. Brambor se využívá zejména u citlivých psů v kombinaci s rybou (brambory se upravují varem v páře). Mezi obiloviny, které nejčastěji vyvolávají problémy jsou kukuřice a pšenice.

Průjem či „dočasný“ problém vyřešíme klasicky uvařeným kuřetem s rýží, můžeme přidat mrkev...Při větším či dlouhodobém problému ale vždy navštívíme lékaře. Specifické diety Sensitive digest se nejčastěji skládají jen z bílé rýže a kokodáče- zejména často je tato dieta propagovaná v Holandsku. Při problémech krmíme pouze vařeným, nebo dietou, vyloučíme pamlsky a vše „okolo“, a řídíme se dávkováním.